

Datum vraag: 30 juni 2025

Datum antwoord: 15-07-2025

Aan de voorzitter van de raad

Onderwerp: Tegenstem Buren bij VNG ALV, inzake voorstel over Common Ground

Het college/de burgemeester wordt verzocht de volgende vraag/vragen schriftelijk te beantwoorden:

1. Klopt het dat, volgens de beleving van D66, hierover altijd positief over werd gesproken bij presentaties aan de gemeenteraad?

Toelichting vraag 1

"Common Ground & Digitale Transformatie - Common Ground is een Nederlandse visie op datagedreven werken binnen gemeenten, waarbij data centraal en herbruikbaar wordt opgeslagen. Dit heeft in Buren onder meer geleid tot: Modernisering van gemeentelijke systemen: Overstap naar platformen zoals Haal Centraal en BAG 2.0 voor efficiëntere data-uitwisseling. Samenwerking met VNG: Buren neemt deel aan landelijke Common Ground-pilots, bijvoorbeeld voor het verbeteren van vergunningverlening en toezicht."

2. Waarom heeft de gemeente Buren, een enthousiast voorstander en gebruiker van Common Ground, als één van de zeer weinige gemeenten (99,24% stemde voor) tegengestemd op de ALV?
 - a. Het is voor D66 nu niet helder hoe en op welke manier de gemeente Buren nu verder gaat met Common Ground. Hoe en op welke manier gaat de gemeente Buren verder met Common Ground?

Toelichting vraag 2

"Tijdens de presentatie aan de gemeenteraad (Beeldvormende bijeenkomst 25 maart 2025) was er volop enthousiasme m.b.t. Common Ground:

- Succesvolle samenwerking met gemeenten en de VNG, met € 338.000 aan subsidies.
- Op koers Ontwikkeling van Common Ground-onderdelen."
- Hoe? Common Ground! Een architectuur visie Een VNG-programma (ALV 2024 4,3 miljoen/jr)
- We gaan door op de ingeslagen weg en maken samen werkafspraken over de werkwijze binnen de community."

3. Wij ontvangen graag een toelichting op de volgende onderwerpen:
 - a. De ambtelijke omschrijving: Hier wordt gemeld: "Dit staat haaks op het MT besluit van onze koers: "We gaan geen software meer ontwikkelen of laten ontwikkelen, zelf of in een samenwerkingsverband". Dus tegenstemmen!
 - b. De presentatie aan de gemeenteraad van 25 maart j.l. : "We gaan door op de ingeslagen weg en maken samen werkafspraken over de werkwijze binnen de community."

Toelichting:

De ALV van de VNG d.d. 18 juni 2025

- De afgelopen jaren is volop geïnvesteerd in het ontwikkelen en beproeven van oplossingen op basis van de informatiekundige visie Common Ground. Dit heeft tastbare resultaten opgeleverd: diverse gemeenten hebben deze werkwijze inmiddels succesvol geïmplementeerd, en oplossingen in productie genomen. De tijd is nu rijp om de stap naar brede toepassing te zetten, zodat alle gemeenten - en daarmee ook hun burgers - kunnen profiteren van de voordelen die deze aanpak biedt: snellere dienstverlening, betere gegevensbescherming en meer regie voor de burger tegen de laagst mogelijke kosten.

- Met het instemmingsbesluit van de ALV in juni 2024 ten aanzien van de propositie voor het Transitieprogramma Common Ground, hebben gemeenten zich gecommitteerd aan een gezamenlijke aanpak voor de verdere ontwikkeling en implementatie. De VNG Verenigingsstrategie 2030 en de Resolutie Collectiverings Digitalisering benadrukken die koers: samen werken aan gemeentelijke digitalisering.
- In juni 2024 hebben gemeenten deze richting omarmt door het vaststellen van de Propositie transitieprogramma Common Ground. Onder gemeentespecifieke software wordt daarbij verstaan de softwaresystemen waarmee primaire processen worden uitgevoerd; software die speciaal voor Nederlandse gemeenten is gemaakt.
- In aansluiting op het uitvoeringsprincipe uit de Resolutie Collectiverings Digitalisering, dat ambities gefaseerd worden gerealiseerd, wordt bewust gekozen om de principes van Common Ground eerst toe te passen binnen het domein dienstverlening
- De realisatiekoers Common Ground is het eerste collectiveringsvoorstel dat volgt uit de resolutie: "Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving".
 - o Het doel is dat resultaten van koplopers in digitale dienstverlening goed en snel beschikbaar komen voor alle gemeenten.
 - o Het voorstel introduceert een vorm van samenwerking waarin gemeenten hun opdrachtgeverschap professionaliseren en gezamenlijk de regie nemen over het ontwikkelen en delen van digitale voorzieningen. Gemeenten starten met het domein van digitale dienstverlening en pakken daarna de rest domeinsgewijs op.

Naam en ondertekening:

De beantwoording van het college/de burgemeester:

1. Klopt het dat, volgens de beleving van D66, hierover altijd positief over werd gesproken bij presentaties aan de gemeenteraad?

Ja, dat klopt. Tijdens de beeldvormende bijeenkomst op 25 maart 2025 is er met enthousiasme gesproken over de visie van Common Ground en de samenwerking met de VNG. Dat enthousiasme was oprecht en weerspiegelde onze ambitie. Tegelijkertijd moeten we vaststellen dat de daadwerkelijke oplevering van werkende toepassingen in de praktijk achterbleef. Veel initiatieven zijn niet of slechts deels tot productie gekomen en bleken onvoldoende bruikbaar voor inwoners, bedrijven en medewerkers.

De positieve toon richting de raad weerspiegelde dus met name de intentie, maar heeft achteraf te weinig rekening gehouden met de uitvoerbaarheid. Die ervaring heeft geleid tot een herijking van onze aanpak, waarbij we pragmatischer kiezen voor bestaande, werkende standaardoplossingen bij voorkeur via onze huidige leveranciers. Deze koerswijziging is vastgesteld door het MT en afgestemd met de portefeuillehouder, en via die betrokkenheid eerder ook binnen het college benoemd.

2. Waarom heeft de gemeente Buren, een enthousiast voorstander en gebruiker van Common Ground, als één van de zeer weinige gemeenten (99,24% stemde voor) tegengestemd op de ALV?

De gemeente Buren heeft, na intensieve betrokkenheid bij ontwikkelingstrajecten binnen Common Ground, geconcludeerd dat de resultaten achterbleven bij de verwachtingen. Dat heeft ons ertoe gebracht onze koers aan te passen naar het gebruik van bewezen standaardsoftware, bij voorkeur via bestaande leveranciers. Dit levert aantoonbaar sneller bruikbare resultaten op voor inwoners, bedrijven en medewerkers.

De voorgestelde realisatiekoers van de VNG vraagt om gezamenlijke ontwikkeling van nieuwe software – iets wat wij met onze huidige koers juist niet meer doen. Bovendien bracht het voorstel financiële verplichtingen met zich mee waarvan de aard, verdeling en gevolgen nog onvoldoende duidelijk waren. Onze eerdere ervaringen gaven ons onvoldoende vertrouwen dat de nieuwe koers wél tot betere resultaten zou leiden. Deze overwegingen samen hebben tot onze tegenstem geleid.

Wij hebben hierover contact gehad met VNG. Zij bevestigden dat Common Ground in heel Nederland slechts in beperkte mate van de grond komt. De VNG rapporteert periodiek aan BZK en wij gaan ervan uit dat onze signalen hierin zijn meegenomen. Voor zover wij weten, levert onze werkwijze géén risico op tot terugbetaling van subsidie.

2a. Hoe en op welke manier gaat de gemeente Buren nu verder met Common Ground?

De gemeente Buren onderschrijft de informatiekundige principes van Common Ground, zoals datagedreven werken en hergebruik van gegevens. We passen die nu toe via een pragmatische strategie: we kiezen voor bestaande en werkende oplossingen.

We blijven openstaan voor onderdelen van Common Ground die in de praktijk bewezen effectief zijn – zo maken we gebruik van componenten als de gemeentelijke website en de Woo-koppeling (Wet Open Overheid). Actieve deelname aan nieuwe ontwikkeltrajecten zetten we voorlopig stop, maar we volgen de landelijke ontwikkelingen nauwgezet. Periodiek heroverwegen we of (hernieuwde) aansluiting op onderdelen van Common Ground wenselijk is, op basis van effectiviteit en uitvoerbaarheid, in lijn met onze koers.

Er is dus geen sprake van afscheid van Common Ground, maar van een bijstelling in aanpak en tempo. Het gaat niet om een principiële afwijzing.

3a: Toelichting op de ambtelijke omschrijving: “Dit staat haaks op het MT-besluit van onze koers: We gaan geen software meer ontwikkelen of laten ontwikkelen, zelf of in een samenwerkingsverband.”

De koers van de gemeente is sinds mei 2025 gericht op het niet langer (mee)ontwikkelen van software, ook niet in collectief verband. Deze aanpak is vastgesteld door het MT, afgestemd met de portefeuillehouder en past binnen onze bredere strategie van beheersbaarheid en uitvoerbaarheid. Binnen de organisatie is hiermee duidelijkheid ontstaan over de te volgen lijn. Het realisatievoorstel van de VNG, dat uitgaat van gezamenlijke ontwikkeling, sluit daar op dit moment niet op aan. Daarom hebben we tegen gestemd.

3b: Toelichting op de presentatie aan de gemeenteraad van 25 maart jl.: “We gaan door op de ingeslagen weg en maken samen werkafspraken over de werkwijze binnen de community.”

Deze uitspraak weerspiegelde de toenmalige ambitie, maar is sindsdien herijkt. Kort na de presentatie werd duidelijk dat veel beloofde resultaten toch niet haalbaar waren. Daarom hebben we de koers bijgesteld, niet vanuit een principiële afwijzing van Common Ground, maar om de raad, inwoners en medewerkers beter te kunnen bedienen.

De inhoudelijke doelen zoals vastgelegd in het I-plan zijn ongewijzigd, maar de route daarnaartoe is aangepast. In plaats van zelf software (mee)ontwikkelen, kiezen we nu vaker voor bestaande, werkende standaardoplossingen. Deze aanpak levert sneller zichtbare resultaten op. Zo zijn inmiddels 10 e-formulieren gereed voor productie – tegenover 2 in de afgelopen jaren – en kunnen bedrijven nu inloggen, wat voorheen niet lukte. Daarmee geven we invulling aan onze belofte van toegankelijke en betrouwbare dienstverlening.

De raad wordt hierover nader geïnformeerd via een raadsinformatiebrief na het zomerreces. Lopende samenwerkingen en projecten blijven doorgaan, maar nieuwe implementaties voeren we alleen uit indien deze in de praktijk bewezen zijn. Waar nodig lichten wij onze koers actief toe in gesprek met partners.